

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра археології та музеєзнавства

к.і.н., доц. Третьяк К.О.

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ

Навчально-методичний комплекс
для студентів історичного факультету

галузь знань	02 Культура і мистецтво
спеціальність	027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
освітня програма	Музеєзнавство, пам'яткознавство
освітній рівень	перший (бакалаврський)
вид дисципліни	обов'язкова
блок дисциплін	Музеєзнавство

Київ-2025

Третяк Кирило Олегович

Освітня діяльність музеїв: навчально-методичний комплекс. / К.О.Третяк. —
Київ, 2025, 39 с.

Затверджено на засіданні кафедри археології та музеєзнавства

Протокол № 12 від «7» травня 2025 р.

Затверджено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 7 від «27» травня 2025 р.

© КНУ ім. Тараса Шевченка, 2025 рік

© Історичний факультет КНУ ім. Т.Шевченка, 2025 рік

© Третяк К.О., 2025

ЗМІСТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Музейна справа у ХІХ-ХХІ ст.

Тема 2. Зародження та розвиток музейної освіти.

Тема 3. Нові типи музеїв та новий підхід до музейної освіти
(1970-ті 2010-ті роки)

Тема 4. Музейна педагогіка

Тема 5. Освітня робота музеїв України

Тема 6. Освітня робота музеїв Європи і США

Тема 7. Музейні видання як інструмент освітньої роботи

Тема 8. Об'єкти екскурсії

Тема 9. Класифікація екскурсій

Тема 10. Підготовка екскурсії

Тема 11. Проведення екскурсії

Тема 12. Шкільна аудиторія

Тема 13. Робота зі студентами

Тема 14. Дослідження та аналіз музейної аудиторії

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

ПИТАННЯ НА ІСПИТ

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. **Мета дисципліни** полягає в широкому ознайомленні студентів з освітньою діяльністю музеїв в Україні та у світі. В ході курсу розглядається історія розвитку музеїв саме як освітніх центрів. Аналізуються основні категорії цільової аудиторії музейної освіти за різними типами. Розглядається специфіка у підходах до залучення таких категорій до музейної освіти.
2. **Попередні вимоги** до опанування або вибору навчальної дисципліни:
Знати основні засади музейної справи.

3. Анотація навчальної дисципліни:

В програмі курсу студенти вивчають культурно-освітній напрям діяльності музеїв. Розглядаються засади музейної педагогіки, форми освітньої діяльності. Серед останніх особлива увага надається екскурсії, як основній формі освіти у музеях. Велика увага приділяється вивченню музейної аудиторії та формам роботи з нею, особливо у сучасних умовах розвитку передових наукових технологій та нових тенденцій у світовій практиці. Протягом курсу студенти знайомляться і вивчають практику освітньої діяльності конкретних українських та зарубіжних музеїв.

Навчальна дисципліна «Освітня діяльність музеїв» - складова підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», є продовженням вивчення курсів «Основи музеєзнавства», «Історія музейної справи в Україні і світі», «Профільні групи музеїв», «Правове регулювання музейної галузі». Основою для вивчення таких курсів «Сучасні музейні комунікації», «Сучасні тенденції музейної справи (з основами менеджменту і маркетингу)».

4. **Завдання (навчальні цілі):** формування цілісної системи знань про освітню діяльність музеїв в Україні та у світі:
 - ознайомити студентів з основними формами освітньої діяльності музеїв, у першу чергу з підготовкою та проведенням екскурсій, лекцій, консультацій тощо;
 - скласти уявлення у студентів про сутність освітньої роботи музеїв
 - виробити у студентів вміння самостійно застосовувати одержані знання на практиці;

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати і вміти складати плани освітніх заходів музеїв, проводити екскурсії з метою освіти та пропаганди музейних колекцій.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології викладання і навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток підсумку у й одиниці з дисципліни
Код	Результат навчання (РН)			
1.1.	Знати історію розвитку музейної справи в Україні.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усне опитування, реферат 1	15
1.2.	Знати засади музейної педагогіки	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усне опитування, іспит	20
1.3.	Знати концепцію, мету і структуру екскурсії	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усне опитування, контрольна робота 1	15
2.2.	Вміти готувати і проводити музейні і комбіновані екскурсії для різних категорій екскурсантів	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усне опитування, реферат 2, іспит	25
3.1.	Налагоджувати зв'язок і розуміння з екскурсійними аудиторіями	Лекції, самостійна робота, семінарські заняття	Усне опитування, контрольна робота 2	15
4.1	Самостійно обирати і формулювати теми екскурсій	Лекції, самостійна робота, семінарські заняття	Усне опитування	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код) / Програмні навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	2.2	3.1	4.1
Розробляти концепцію, структуру екскурсії, вміти проводити екскурсію на високому професійному рівні.	+		+	+	+	+
Формувати план культурно-освітньої роботи та організовувати заходи з популяризації музейних цінностей, об'єктів історико-культурної спадщини, природних пам'яток з врахуванням потреб різних груп населення		+	+		+	
Володіти практичними навичками різних напрямків музейної діяльності.				+		+

7. Схема формування оцінки

7.1. Форми оцінювання студентів.

1. Контрольна робота з тем ЗМ1: РН 1.1 - 1.4, 1.6, 1.8 – 6 балів/4 балів.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2: РН 1.9, 1.10 – 6 балів/4 балів.
3. Реферат з тем ЗМ 1: РН 1.7 – 6 балів/4 бали.
4. Реферат з тем ЗМ2: РН 1.11 – 6 балів/4 бали.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 1.2 - 1.6, 1.8 – 18 балів/11 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 1.9 - 1.11 – 18 балів/11 балів.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (робота на семінарських заняттях, написання рефератів, модульні контролю) і підсумковий контроль (іспит). Загальна сума балів – 100 (з них: поточний модульний контроль – 60 балів, підсумковий контроль – 40 балів).

7.2. Організація оцінювання

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання рефератів; бали, отримані під час модульного контролю (за виконання тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (екзамену), а саме: за відповіді на два розгорнутих питання.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулів. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-7, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 8-14.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, реферати) і підсумкове оцінювання (іспит).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (іспит) – максимум 40 балів).

Змістовий модуль 1 Освітня діяльність музеїв у контексті розвитку музейної справи.			Змістовний модуль 2 Екскурсія та музейна аудиторія			Іспит
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			
Самостійна робота (реферат)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (реферат)	Семінари	Модульний контроль	40 балів (максимум)
6 (максимум)	18 (максимум)	6 (максимум)	6 (максимум)	18 (максимум)	6 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента під час кожного семінару (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 3 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

повнота розкриття питання **1 бал**;

логіка викладення **1 бал**;

аналітичні міркування, вміння робити висновки **1 бал**.

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі бліц-опитування на лекціях, оцінювання рефератів, модульних контрольних робіт.

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю. Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція **6 балів**;

тема розкрита неповно **4-5 балів**;

реферат суто компілятивного рівня **3 бали**;

розкритий лише окремий аспект **2 бали**.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться контрольні роботи у формі тестування. Тестування містить 6 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет з курсу містить 2 питання. Студент повинен дати письмову розгорнуту відповідь.

Критеріями оцінювання (від 1 до 20 балів за одне завдання) відповіді є: Відповідь повна, подане власне бачення проблеми **18-20**

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу **15-17**

Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання **13-14** Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки **10-12** Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми **8-9** Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі **5-7** Відповідь містить значні помилки елементарного рівня **1-4**

Бали, отримані студентом під час екзамену і, додаються до балів, набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (модульні контрольні роботи, семінарські заняття, реферати). Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.2. Шкала відповідності оцінок

Національна система оцінювання	Сума балів
Відмінно/Excellent	90-100
Добре/Good	75-89
Задовільно/Satisfactory	60-74
Незадовільно/Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план лекцій і семінарських занять

№	Назва теми	лекції	семінари	самостійна робота
Розділ 1. Освітня діяльність музеїв у контексті розвитку музейної справи.				
1	Вступ. Тема 1. Музейна справа у XIX-XXI ст.	2	2	
2	Тема 2. Зародження та розвиток музейної освіти.	2	2	4
3	Тема 3. Нові типи музеїв та новий підхід до музейної освіти (1970-ті 2010-ті роки)	2	2	4
4	Тема 4. Музейна педагогіка	2	2	
5	Тема 5. Освітня робота музеїв України	6	2	6
6	Тема 6. Освітня робота музеїв Європи і США	2	2	
7	Тема 7. Музейні видання як інструмент освітньої роботи	2		8
	Контрольна робота ЗМ1		1	
	Реферат з тем ЗМ1			10
Розділ 2. Екскурсія та музейна аудиторія				
8	Тема 8. Об'єкти екскурсії	2	2	4
9	Тема 9. Класифікація екскурсій	2	2	
10	Тема 10. Підготовка екскурсії	2	2	6
11	Тема 11. Проведення екскурсії	4	2	
12	Тема 12. Шкільна аудиторія	2		8
13	Тема 13. Робота зі студентами	2	2	
14	Тема 14. Дослідження та аналіз музейної аудиторії	2	2	
	Реферат за змістом ЗМ2			10
	Контрольна робота з тем ЗМ2		1	
	ВСЬОГО	34	26	60

Загальний обсяг – 120 год., в тому числі:

Лекцій – 34

Семінари – 26

Самостійна робота – 60 год.

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Музейна справа у XIX-XXI ст. (2 год.)

Зародження музейної справи в Україні. Перші музеї та їх місце у системі освіти в Україні. Музеї при університетах та міські музеї у Харкові, Одесі, Києві, Полтаві, Львові, Керчі тощо. Приватні колекції та музеї, музеї при релігійних установах та наукових товариствах. Перші археологічні з'їзди та їх значення для розвитку музейної та пам'яткоохоронної справ і популяризації серед населення культурної спадщини України.

*Колишній Київський художньо-промисловий та науковий музей
(Музей старожитностей і мистецтв) наприкінці XIX – на початку XX ст.*

Музей старожитностей у будівля Полтавського губерньського земства на початку XX ст.

Завдання для самостійної роботи.

1. Розвиток музейної справи у Європі наприкінці XIX – на початку XX ст.
2. Архітектура перших музеїв України.

3. Фундатори та меценати перших українських музеїв.

Контрольні питання.

1. Коли в Україні починають створювати перші музеї? Який профіль був таких музеїв?
2. На яку соціально-вікову групу відвідувачів були розраховані перші музеї в Україні?
3. Охарактеризуйте систему доступу населення до перших музеїв України у XIX – на початку XX ст.

Рекомендована література:

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
2. Гончарова О., Ольговський С., Пустовалов С. Вступ до музеєзнавства та пам'яткознавства - К. Ліра-К, 2019.
3. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. – К.: Знання, 2008.

Інтернет-ресурси:

1. Музеєзнавство. Історія розвитку музейної справи в Україні.
http://megalib.com.ua/content/7955_13_Istoriya_rozvitky_myzeinoi_spravi_v_Ukraini.html#google_vignette
2. Устименко Л.М., Афанасьєв І.Ю. Історія туризму.
https://tourlib.net/books_history/ustymenko8-3.htm

Тема 2. Зародження та розвиток музейної освіти. (2 год.)

Формування музейної освіти в Україні на початку XX ст. Перші колекції та музейні виставки присвячені історії та народному побуту України. Створення музейної системи і мережі в Україні у першій третині XX ст. і роль музеїв в освіті та пропаганді. Перші прототипи скансенів в Україні та їх освітня роль серед населення. Значення університетських музеїв у вищій освіті на українських землях на початку XX ст. Перші шкільні музеї. Заснування і діяльність Педагогічного музею у Києві.

Споруда колишнього Педагогічного музею у Києві.

Завдання для самостійної роботи.

1. Розвиток музейної освіти на українських землях у складі Австро-Угорської та Російських імперій наприкінці XIX – на початку XX ст.
2. Будівництво музейних установ на початку XX ст. на українських землях.

Контрольні питання.

1. Коли і де в Україні було створено перший скансен?
2. Який характер носила музейна освіта (просвіта) на українських землях на початку XX ст.?

Рекомендована література.

1. Музейна педагогіка в науковій роботі. Матеріали II-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції – К., Національна академія педнаук України, Національна академія мистецтв України, Національний центр «Мала академія наук України», 2020.
2. Музейна справа та музейна політика в Україні XX століття. – К.: Златограф, 2004.

Інтернет ресурси.

1. Культура України наприкінці 19 – на початку 20 сторічч.
http://megalib.com.ua/content/5967_Lekciya_16_Kylytyra_Ykraini_v_XIX_na_pochatky_XX_st.html#google_vignette
2. Стан освіти в Україні у другій половині 19 – на початку 20 сторічч.
<https://zwiahel.info/museum/room6/12>

**Тема 3. Нові типи музеїв та новий підхід до музейної освіти
(1970-ті - 2010-ті роки).
(2 год.)**

Відхід музеїв від практики елітарного і ексклюзивного закладу для обмеженого кола людей до широкого загалу. Музейна інклюзивність. Розвиток скансенів. Поява нових типів музеїв: екомузеї. Орієнтація музеїв на охоплення більш молодшої (шкільної аудиторії). Застосування елементів привабливості (атракції) в музеях. Музеї науки та їх розповсюдження у світі і в Україні. Інтерактивність – один з головних принципів функціонування сучасних музеїв.

Інтерактивність – один з головних сучасних принципів освітньої діяльності музеїв у світі.

Завдання для самостійної роботи.

1. Екомузеї Європи та їх роль у шкільній освіті.
2. Комерційна складова сучасних музеїв світу.
3. Музеї науки у США.

Контрольні питання.

1. Що таке музейна інклюзивність?
2. Що таке екомузей?
3. Що таке музейна інтерактивність?

Рекомендована література

1. Буравченков А. А. Культура і туризм: взаємодія і збагачення. – К.: Українська культура, 1999.
2. Перепелиця Н.В., Сліпченко Т.В. «Реалізація методико-педагогічної ідеї «Живий музей» у закладі позашкільної освіти. Навчально-методичний посібник., Суми 2018
3. Гончарова О., Ольговський С., Пустовалов С. Вступ до музеєзнавства та пам'яткознавства - К. Ліра-К, 2019

Інтернет ресурси.

1. A Museum for a New Era. <https://kunstkritikk.com/a-museum-for-a-new-era/>
2. Музеї 21 століття в умовах глобалізації. <https://science.lpnu.ua/uk/hcs/vsi-vypusky/vypusk-3-nomer-1-2016/muzeji-hhi-stolittya-v-umovah-globalizaciyi-novi-smysly>

Тема 4. Музейна педагогіка (2 год.)

Напрями досліджень у музейній педагогіці. Проблема освітньої специфіки музею. Ефективність музейної комунікації. Створення й апробації нових методик, програм, експозицій для різних категорій відвідувачів. Встановлення оптимальних форм взаємодії з партнерами по культурно-освітній діяльності. Вивчення історії музейно-педагогічної думки й культурно-освітньої діяльності музею. Цільова музейно-педагогічна програма. Методичний компонент технології розробки музейно-педагогічних програм. Психологічний компонент технології створення музейно-педагогічних програм. Використання музейних предметів як джерела знань і засобу виховного впливу. Практичні методи музейно-педагогічної діяльності репрезентовані інструментальним методом і методом експериментального навчання. Методи з домінуванням емоційно-художньої активності. Імпресивні методи. Експресивні методи.

Музей науки у Києві. Унікальний освітній центр.

Завдання для самостійної роботи.

1. Проблематика освітньої діяльності музеїв.
2. Ефективність музейної комунікації.

Контрольні питання.

1. В чому полягає сутність музейної педагогіки?
2. Які вікові аудиторії є цільовими для музейної педагогіки?

Рекомендована література

1. Белофастова Т.Ю. Педагогічні засади діяльності музею як соціально-культурного центру: Автореф. дис. – К., 2003. – 20 с.
2. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006.
3. Музейна педагогіка в науковій роботі. Матеріали II-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції – К., Національна академія педнаук України, Національна академія мистецтв України, Національний центр «Мала академія наук України», 2020.

Інтернет ресурси.

1. Музейна педагогіка у науковій освіті.
<https://man.gov.ua/about/news/muzejna-pedagogika-v-naukovij-osviti-yak-proveli-mizhnarodnu-konferenciyyu>
2. Музейна педагогіка в Україні: пошук оптимальної моделі. <chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/museum/articles/09.pdf>

Тема 5. Освітня робота музеїв України (6 год.)

Особливості освітньої роботи художніх музеїв. Особливості освітньої роботи історичних музеїв. Національний музей історії України та його освітні проекти. Музей історії міста Києва та його освітні проекти у форматі віртуальної реальності. Львівський музей історії релігії та його освітня діяльність. Експозиція Музею становлення української нації як приклад освітнього проекту. Освітні проекти Музею воєнного дитинства в Україні. Онлайн проекти Педагогічного музею. Програми з освіти Меморіального музею Михайла Грушевського. Освітні програми Музею Голодомору. Освітні програми історико-архітектурних заповідників. Програми Музею науки Малої академії наук України. Освітня робота музеїв при вищих навчальних закладах України. Музейні гуртки, секції, свята, фестивалі.

ВІРТУАЛЬНА ЕКСКУРСІЯ "ХРЕЩАТИК 1913 РОКУ"

Реклама екскурсій «Хрещатик 1913 року» у форматі віртуальної реальності у Музеї історії міста Києва.

Завдання для самостійної роботи.

1. Освітні проєкти розраховані на дошкільну аудиторію.
2. Статистика освітніх проєктів музеїв в Україні.

Контрольні питання.

1. У яких формах реалізуються освітні проєкти у музеях України?
2. Які музеї України проводять освітню роботу з історії України?
3. Назвіть три найвдаліших, на вашу думку, освітніх проєкти українських музеїв.

Рекомендована література

1. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
2. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. – К.: Знання, 2008.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / За ред. Зеновія Мазурика; Пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянґ, В. Лозинського. – К.: Літопис, 2005.
4. Перепелиця Н.В., Сліпченко Т.В. «Реалізація методико-педагогічної ідеї «Живий музей» у закладі позашкільної освіти. Навчально-методичний посібник., Суми 2018

Інтернет ресурси.

1. Освітні проєкти Музею становлення української нації.
<https://www.museumsun.org/education/>
2. Екскурсія у віртуальній реальності Хрещатик 1913 року.
<https://creativity.ua/life-and-culture/dovoiennyi-khreshchatyk-1913-roku-ekskursiia-u-virtualnii-realnosti/>

Тема 6. Освітня робота музеїв Європи і США. (2 год.)

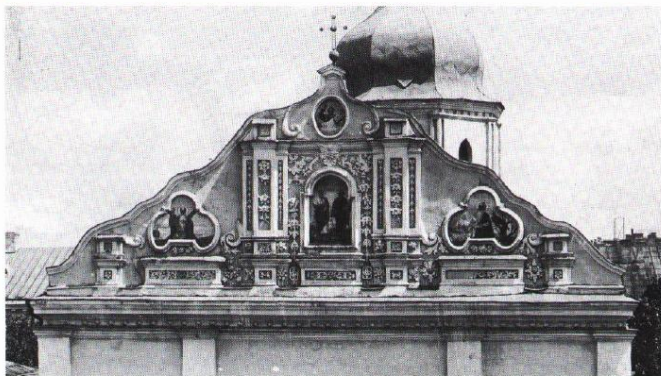
Організація освітніх і просвітніх проєктів у музеях Європи і США. Освітні проєкти Музею Гугенхайма. Виставка «Втрачені архітектурні пам'ятки Києва» 1982 року Українського музею у Нью-Йорку та наслідки цієї події для української історичної науки та інформованості українського суспільства про злочини комуністичного режиму.

ВТРАЧЕНІ АРХІТЕКТУРНІ ПАМ'ЯТКИ КИЄВА

ТИТ ГЕВРИК

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ, НЬЮ ЙОРК

Обкладинка буклету виставки Українського музею у Нью-Йорку присвяченої знищеним об'єктам культурної спадщини Києва.

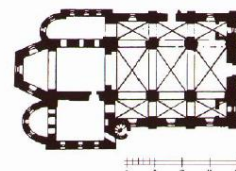
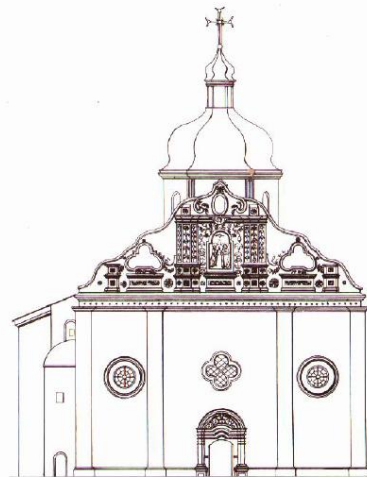
незважаючи на лихо, якого вона зазнала, та на численні переробки. Після цього Митрополит Павловський переніс осідок своєї митрополії до Притиско-Микільської церкви на Подолі, але і її влада закрила в червні 1935 року⁽³¹⁾.

У другій половині 1970-тих років археологи розкрили фундаменти зруйнованої церкви Богородиці Пирогощі. З'ясувалося, що вони заглиблені на чотири стопи — коло 1,2 метра, — і їхній будівельний матеріал належить до ще давнішої будівлі. У зв'язку з цим, влітку 1976 року радянська преса подала повідомлення про археологічне відкриття на Подолі. В 1970-тих роках також обговорювалося питання відбудови Богородиці Пирогощі в її первісному вигляді.

ПЕТРОПАВЛІВСЬКА ЦЕРКВА І ЇЇ ДЗВІНИЦЯ.

Церква збудована на початку сімнадцятого століття, перебудована в середині вісімнадцятого століття, церква і дзвіниця зруйновані 1935 року.

Недалеко від церкви Богородиці Пирогощі, через вулицю від Флорівського монастиря, стояла давня і цікава з історичного боку церква, збудована на самому початку сімнадцятого століття. Вона мала бароковий фасад, готичні вікна в бічних стінах і неокласичну дзвіницю. Ця церква свв. Петра і Павла була однією з небагатьох споруд, за якими можна було скласти уявлення про київське будівництво шістнадцятого-сімнадцятого століть. Її початково збудував польський єпископ Криштоф Казімірський як готичну римо-католицьку церкву св. Миколая при монастирі Домініканців. Вживаючи цеглу з середньовічної зруйнованої Борисоглібської церкви в сусідньому з Києвом Вишгороді, домініканські отці закінчили будівництво великої готичної церкви десь коло 1610 року.

Петропавлівська церква: план і західний фасада (1840-і роки).

Фронтон Петропавлівської церкви.

Одна з сторінок буклету виставки Українського музею у Нью-Йорку присвяченої втраченим архітектурним пам'яткам Києва.

Завдання для самостійної роботи.

1. Традиції освітніх проєктів скандинавських музеїв.
2. Освітні проєкти етнографічних музеїв Канади.

Контрольні питання.

1. Коли і як було втрачено більшу частину пам'яток сакральної архітектури Києва у XX ст.?
2. Яка музейна виставка спричинила зацікавленість долею культурної спадщини України?

Рекомендована література

1. French Y. The Handbook of Public Relations for Museum, Galleries, Historic Houses, the Visual Arts and Heritage Attractions. – New York: Museum Developmebt Co., 1991.
2. 15. Swarbrooke J. The development and Management of Visitor Attractions. – Oxford: Butterworth-Heinemann, 1995.
3. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006

Інтернет ресурси.

1. Guggenheim Bilbao. Educational Project. <https://www.guggenheim-bilbao.eus/en/learn/educational-project>
2. Музей вікінгів. <https://www.youtube.com/watch?v=I1ozWtMmr08>
3. Музей Голокосту у Берліні. <https://www.berlin.de/en/attractions-and-sights/3560249-3104052-holocaust-memorial.en.html>

Тема 7. Музейні видання як інструмент освітньої роботи (2 год.)

Буклети та проспекти музейних тематичних виставок. Періодичні видання. Збірки статей і тез наукових конференцій, які проводяться музейними установами. Художні альбоми і каталоги музеїв. Видання Педагогічного музею України. Видавнича діяльність Музею Гончара. Видання Музею історії міста Києва. Підготовка музейних видань: підбір матеріалу, компонування, редакція. Залучення фандрайзингу до видавничої діяльності музеїв.

Видання Вінницького краєзнавчого музею.

Видання Музею Варвари та Богдана Ханенків у Києві про мистецтво Азії та ісламського світу.

Завдання для самостійної роботи.

1. Аналіз видань зарубіжних музейних установ.
2. Поліграфічний дизайн музейних видань України.
3. Фінансування музейних видань в Україні та світі.

Контрольні питання.

1. Які типи музейних видань ви знаєте?
2. Які музейні видання стали сенсаційними?
3. Як розповсюджуються музейні видання у світі?

Рекомендована література.

1. Музейна справа та музейна політика в Україні XX століття. – К.: Златограф, 2004.
2. Музеї України: Довідник / Міністерство культури і мистецтв України. – К.: Задруга, 1999.

Інтернет ресурси.

1. Видання Дніпропетровського історичного музею.
<https://www.museum.dp.ua/uk/library-uk-en-uk/library03-uk/>
2. Видання Педагогічного музею. <https://pmu.in.ua/news/vidannja-pedagogichnogo-muzeju-ukraini-na-knizhkovomu-arsenali/>
3. Видання Музею Революції Гідності.
<https://www.maidanmuseum.org/uk/publications>

Тема 8. Об'єкти екскурсії (2 год.)

Речові пам'ятки, що являють собою реліквійний і меморіальний матеріал. Пам'ятки образотворчого мистецтва. Документальні пам'ятки: письмові (автографи, друковані видання). Фотокінофонодокументи. Місто як об'єкт екскурсії. Пам'ятки культурної спадщини як об'єкти екскурсії. Об'єкти позамузейних екскурсій. Музейна лекція, консультація. Об'єкти, що знаходяться у природних умовах і об'єкти, що знаходяться у спеціальних сховищах колекцій. Функціональне значення об'єктів (основні і додаткові). Об'єкти, що збереглися повністю, об'єкти, що значно змінилися, але збереглися в своїй основі; об'єкти, що збереглися частково; об'єкти, що не збереглися, але демонструються як пам'ятні місця.

Завдання для самостійної роботи.

1. Вивчення першоджерел екскурсії.
2. Робота фотодокументами у фондах музею
3. Будівлі музеїв.

Контрольні питання.

1. Що може бути об'єктом екскурсії?
2. Як розрізнити основні і додаткові об'єкти екскурсії?
3. Як правильно демонструвати об'єкти екскурсії?

Рекомендована література.

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
2. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006

Інтернет ресурси.

1. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі.
https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs2-4-2.htm
2. Техніка проведення екскурсії.
<https://studfile.net/preview/9063332/page:3/>
3. Техніка проведення екскурсії.
<https://dist.krok.edu.ua/mod/book/view.php?id=66154&chapterid=284>

Тема 9. Класифікація екскурсій (2 год.)

Суть і специфіка музейної екскурсії. Оглядові екскурсії. Тематичні екскурсії. Екскурсії за темою профільних дисциплін. Методичні екскурсії. Тематична структура музейної експозиції. Екскурсії у містах-заповідниках, містах-портах, містах-новобудовах тощо. Класифікація екскурсій за профілем (історичні, літературні, мистецтвознавчі, природничо-наукові тощо). Класифікація за широтою охоплення й характером тематики. Екскурсії за характером використання об'єктів, за цільовою спрямованістю, за складом екскурсантів. Пішохідні, автобусні, комбіновані екскурсії.

Автобусна екскурсія.

Завдання для самостійної роботи.

1. Розробіть текст автобусної екскурсії однією вулицею.
2. Екскурсія промисловим об'єктом.

Контрольні питання.

1. Які бувають екскурсії за способом пересування?
2. Які бувають екскурсії за метою і призначенням?
3. Яка мета тематичної екскурсії?

Рекомендована література.

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
2. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006

Інтернет ресурси.

1. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі.
https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs2-4-2.htm
2. Техніка проведення екскурсії.
<https://studfile.net/preview/9063332/page:3/>
3. Техніка проведення екскурсії.
<https://dist.krok.edu.ua/mod/book/view.php?id=66154&chapterid=284>

Тема 10. Підготовка екскурсії (2 год)

Підготовка плану екскурсії. Підготовка тексту екскурсії. Збирання і опрацювання матеріалу для екскурсії. Опрацювання маршруту екскурсії. Оформлення музейної експозиції. Опанування термінологією в області мистецтва необхідної для професійного проведення екскурсії. Відбір інформативного матеріалу. Актуальність змісту екскурсії. Принцип цілеспрямованості й тематичності екскурсії. Принцип науковості. Принцип доступності. Підвищення якості музейної екскурсії, вивчення й узагальнення передового досвіду. Формулювання теми екскурсії й визначення мети. Складання бібліографії. Вивчення літератури, джерел, експозиції та експонатів; відомостей, що містяться про предмет у фондовій документації. Відбір об'єктів екскурсійного показу й складання структури екскурсії та її маршруту. Робота над змістом екскурсії – основною частиною, вступом, завершенням, продумуються оптимальні прийоми показу експонатів та логічні переходи від одного об'єкту до іншого. Робота над методикою ведення екскурсії, визначення найбільш доцільних методів і прийомів. Підготовка й оформлення документації – розгорнутого плану екскурсії, довідкового матеріалу. Прийом екскурсії й включення її до екскурсійної тематики. Робота над вдосконаленням екскурсії. Складання методичних розробок.

Завдання для самостійної роботи.

1. Методичні розробки екскурсій українських музеїв.
2. Проведіть взаємну оцінку екскурсій.

Контрольні питання.

1. Які етапи підготовки екскурсії?
2. Що таке принцип науковості в екскурсії?
3. На які розділи поділяється зміст екскурсії?

Рекомендована література.

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
2. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
3. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004.

Інтернет ресурси.

1. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі.
https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs2-4-2.htm
2. Техніка проведення екскурсії.
<https://studfile.net/preview/9063332/page:3/>
3. Техніка проведення екскурсії.
<https://dist.krok.edu.ua/mod/book/view.php?id=66154&chapterid=284>
4. Навчальна екскурсія та її аналіз.
<https://osvita.ua/school/method/technol/728/>

Тема 11. Проведення екскурсії (4 год.)

Екскурсії у приміщеннях музеїв. Пішохідні екскурсії. Автобусні екскурсії. Комбіновані екскурсії. Специфіка проведення екскурсій у архітектурних заповідниках. Специфіка проведення екскурсій у природних заповідниках. Значення будівлі музею та її вплив на проведення екскурсій. Використання місцевої топоніміки під час проведення екскурсії. Екскурсійні методи й прийоми. Екскурсійний показ. Попередній огляд. Аналіз, детальний огляд об'єкту. Метод показу наочних посібників у ході екскурсії. Прийоми демонстрації об'єкта, словесної реконструкції, порівнянь. Екскурсійна розповідь (опис, характеристика, пояснення, коментування, інструктаж). Картинний опис, аналітичний опис. Логічні переходи під час проведення екскурсії. Довідка під час екскурсії. Бесіда в ході екскурсії. Моторні прийоми

екскурсовода. Способи активізації пізнавальної діяльності екскурсантів. Майстерність екскурсовода.

Завдання для самостійної роботи.

1. Аналіз проведення екскурсій в музеях України.
2. Хронометраж пішохідної екскурсії.

Контрольні питання.

1. Скільки має тривати музейна екскурсія для дітей молодшого шкільного віку?
2. Скільки має тривати пішохідна екскурсія для дорослих?
3. Скільки має тривати автобусна екскурсія для дорослих?

Рекомендована література.

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
2. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
3. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004.

Інтернет ресурси.

1. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі.
https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs2-4-2.htm
2. Техніка проведення екскурсії.
<https://studfile.net/preview/9063332/page:3/>
3. Техніка проведення екскурсії.
<https://dist.krok.edu.ua/mod/book/view.php?id=66154&chapterid=284>
4. Навчальна екскурсія та її аналіз.
<https://osvita.ua/school/method/technol/728/>

Екскурсивид під час проведення музейної екскурсії.

Тема 12. Шкільна аудиторія. (2 год.)

Проблеми взаємодії музею і школи. Робота з дошкільнятами і молодшими школярами. Робота з учнями середніх і старших класів. Специфіка розробки освітніх програм музею для різних вікових груп. Таймінг роботи з шкільною аудиторією. Тематика історичних та художніх екскурсій для дитячої аудиторії. Екскурсійні прийоми при роботі з дитячими групами. Додаткові вимоги до екскурсій для шкільної аудиторії.

Завдання для самостійної роботи.

1. Шкільні екскурсії в музеях Європи.
2. Практика музейних екскурсій для школярів у США.
3. Ігрові прийоми під час екскурсій для молодшого шкільного віку.

Контрольні питання.

1. Що таке школоцентристська концепція музею?
2. Що таке «модулювання рухом» під час екскурсії?
3. На якому етапі екскурсії діти сприймають інформацію найбільш ефективно?

Рекомендована література.

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
2. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
3. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004.

Інтернет ресурси.

1. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі.
https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs2-4-2.htm
2. Техніка проведення екскурсії.
<https://studfile.net/preview/9063332/page:3/>
3. Техніка проведення екскурсії.
<https://dist.krok.edu.ua/mod/book/view.php?id=66154&chapterid=284>
4. Навчальна екскурсія та її аналіз.
<https://osvita.ua/school/method/technol/728/>

Тема 13. Робота зі студентами (2 год.)

Розробка спеціальних музейних освітніх програм, які доповнюють навчальні дисципліни ЗВО. Взаємодія музеїв на ЗВО. Музейна практика студентів. Гуманітаризація світової вищої освіти і попит на спеціалістів-музеєзнавців. Підготовка фахівців з музеєзнавства у закладах вищої освіти України та світу. Музеї як частина вищої гуманітарної освіти: світова і українська практики. Студенти-дослідники у музеях.

Студенти ОС археологія історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка на екскурсії в музеї.

Завдання для самостійної роботи.

1. Програми підготовки фахівців музеєзнавців у ЗВО України.
2. Система кураторства у музеях світу.

Контрольні питання.

1. Які соціально-психологічні особливості студентської музейної аудиторії?
2. Які міжнародні організації залучають студентство до співпраці з музеями?
3. Які можливості мають музеї для залучення студентів до музейної освіти?

Рекомендована література.

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
 2. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
 3. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004.
- Музей та соціум: діалог, взаємообмін, формування ідентичності Дніпро. – 2024.

Інтернет ресурси.

1. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі.
https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs2-4-2.htm
2. Техніка проведення екскурсії.
<https://studfile.net/preview/9063332/page:3/>
3. Техніка проведення екскурсії.
<https://dist.krok.edu.ua/mod/book/view.php?id=66154&chapterid=284>
4. Навчальна екскурсія та її аналіз.
<https://osvita.ua/school/method/technol/728/>
5. Музейно-архівна практика.
http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=528&catid=535&Itemid=104

Тема 14. Дослідження та аналіз музейної аудиторії (2 год.)

Параметри для опису музейної аудиторії. Тенденції трансформації музейної аудиторії протягом 19-21 ст. Процес демократизації та лібералізації музейної аудиторії. Обставини відвідання музею. Динаміка музейної аудиторії.

Методи дослідження музейної аудиторії. Історія досліджень музейної аудиторії. Соціально-демографічні ознаки музейної аудиторії.

Завдання для самостійної роботи.

1. Використання музейної аудиторії у тоталітарні часи в музейній практиці.
2. Музейна аудиторія в одній країні світу (на вибір).

Контрольні питання.

1. За якими параметрами досліджується музейна аудиторія?
2. Назвіть обставини відвідання музеїв.
3. Які є ступені підготовленості музейної аудиторії до сприйняття екскурсії?

Рекомендована література.

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
2. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
3. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004.
4. Музей та соціум: діалог, взаємообмін, формування ідентичності Дніпро. – 2024.

Інтернет ресурси.

1. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі.
https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs2-4-2.htm
2. Техніка проведення екскурсії.
<https://studfile.net/preview/9063332/page:3/>
3. Техніка проведення екскурсії.
<https://dist.krok.edu.ua/mod/book/view.php?id=66154&chapterid=284>
4. Навчальна екскурсія та її аналіз.
<https://osvita.ua/school/method/technol/728/>
5. Музейно-архівна практика.
http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=528&catid=535&Itemid=104

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1.

Зародження музейної системи в Україні у ХІХ ст. (2 год.)

1. Музеї та музейні збірки України у першій половині ХІХ ст.
2. Музеї при університетах України.
3. Наукові товариства та археологічні з'їзди на теренах України у справі популяризації знань про культурну спадщину.
4. Створення державних і приватних музеїв в Україні наприкінці ХІХ ст.

Рекомендована література:

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
2. Гончарова О., Ольговський С., Пустовалов С. Вступ до музеєзнавства та пам'яткознавства - К. Ліра-К, 2019.
3. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. – К.: Знання, 2008.

Інтернет-ресурси:

1. Музеєзнавство. Історія розвитку музейної справи в Україні.
http://megalib.com.ua/content/7955_13_Istoriya_rozvitku_myzeinoi_spravi_v_Ukraini.html#google_vignette
2. Устименко Л.М., Афанасьєв І.Ю. Історія туризму.
https://tourlib.net/books_history/ustymenko8-3.htm

Семінарське заняття 2.

Початки музейної освіти і педагогіки в Україні у 1900-х – 1920-х роках. (2 год.)

1. Включення музеїв до освітнього процесу. Педагогічний музей у Києві.
2. Розвиток мережі музеїв в Україні у 1920-х р.
3. Використання музеїв у державній пропаганді та розповсюдженні комуністичної ідеології у 1920-х – 1930-х р.

Рекомендована література.

1. Музейна педагогіка в науковій роботі. Матеріали ІІ-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції – К., Національна академія педнаук України, Національна академія мистецтв України, Національний центр «Мала академія наук України», 2020.

2. Музейна справа та музейна політика в Україні XX століття. – К.: Златограф, 2004.

Інтернет ресурси.

1. Культура України наприкінці 19 – на початку 20 сторічч.
http://megalib.com.ua/content/5967_Lekciya_16_Kyltyra_Ykraini_v_XIX_na_pochatku_XX_st.html#google_vignette
2. Стан освіти в Україні у другій половині 19 – на початку 20 сторічч.
<https://zwiahel.info/museum/room6/12>

Семінарське заняття 3.

Революція у музейній сфері в останній третині XX ст. (2 год.)

1. Нові типи музеїв у світі та в Україні та їх роль в освіті.
2. Скансени в Україні як центри освіти та просвіти.
3. Екомuzeї та їх освітні можливості.
4. Розширення кола музейної аудиторії і трансформація музеїв як освітніх центрів.

Рекомендована література

1. Буравченков А. А. Культура і туризм: взаємодія і збагачення. – К.: Українська культура, 1999.
2. Перепелиця Н.В., Сліпченко Т.В. «Реалізація методико-педагогічної ідеї «Живий музей» у закладі позашкільної освіти. Навчально-методичний посібник., Суми 2018
3. Гончарова О., Ольговський С., Пустовалов С. Вступ до музеєзнавства та пам'яткознавства - К. Ліра-К, 2019

Інтернет ресурси.

1. A Museum for a New Era. <https://kunstkritikk.com/a-museum-for-a-new-era/>
2. Музеї 21 століття в умовах глобалізації.
<https://science.lpnu.ua/uk/hcs/vsi-vypusky/vypusk-3-nomer-1-2016/muzeyi-hhi-stolittya-v-umovah-globalizaciyi-novi-smysly>

Семінарське заняття 4.

Музейна педагогіка. (год.)

1. Визначення поняття і сутності музейної педагогіки.
2. Видатні світові засновники теорії музейної педагогіки.
3. Застосування музейної педагогіки на практиці.

Рекомендована література

1. Белофастова Т.Ю. Педагогічні засади діяльності музею як соціально-культурного центру: Автореф. дис. – К., 2003. – 20 с.
2. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006.
3. Музейна педагогіка в науковій роботі. Матеріали II-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції – К., Національна академія педнаук України, Національна академія мистецтв України, Національний центр «Мала академія наук України», 2020.

Інтернет ресурси.

1. Музейна педагогіка у науковій освіті.
<https://man.gov.ua/about/news/muzejna-pedagogika-v-naukovij-osviti-yak-proveli-mizhnarodnu-konferenciyu>
2. Музейна педагогіка в Україні: пошук оптимальної моделі. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/museum/articles/09.pdf>

Семінарське заняття 5. Освітні проєкти українських музеїв. (2 год.)

На це семінарське заняття здобувачі освіти готують презентації на тему успішних і цікавих освітніх проєктів та програм, які реалізуються українськими музеями.

Рекомендована література

1. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
2. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. – К.: Знання, 2008.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / За ред. Зеновія Мазурика; Пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянґ, В. Лозинського. – К.: Літопис, 2005.
4. Перепелиця Н.В., Сліпченко Т.В. «Реалізація методико-педагогічної ідеї «Живий музей» у закладі позашкільної освіти. Навчально-методичний посібник., Суми 2018

Інтернет ресурси.

1. Освітні проекти Музею становлення української нації.
<https://www.museumsun.org/education/>
2. Екскурсія у віртуальній реальності Хрещатик 1913 року.
<https://creativity.ua/life-and-culture/dovoiennyi-khreshchatyk-1913-roku-ekskursiia-u-virtualnii-realnosti/>

Семінарське заняття 6. Освітні проекти музеїв світу. (2 год.)

На це семінарське заняття здобувачі освіти готують презентації з цікавих, на їх думку, освітніх програм музеїв світу.

Рекомендована література

1. French Y. The Handbook of Public Relations for Museum, Galleries, Historic Houses, the Visual Arts and Heritage Attractions. – New York: Museum Development Co., 1991.
2. 15. Swarbrooke J. The development and Management of Visitor Attractions. – Oxford: Butterworth-Heinemann, 1995.
3. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006

Інтернет ресурси.

1. Guggenheim Bilbao. Educational Project. <https://www.guggenheim-bilbao.eus/en/learn/educational-project>
2. Музей вікінгів. <https://www.youtube.com/watch?v=I1ozWtMmr08>
3. Музей Голокосту у Берліні. <https://www.berlin.de/en/attractions-and-sights/3560249-3104052-holocaust-memorial.en.html>

Семінарське заняття 7. Видавнича діяльність музеїв України та світу як елемент освітньої діяльності. (2 год.)

На це семінарське заняття здобувачі освіти готують аналіз одного-двох цікавих музейних видань, які б сприяли освітній діяльності.

Семінарське заняття 8.

Екскурсія – як один з найрозповсюдженіших видів освітньої діяльності музеїв. (2 год.)

1. Види екскурсій. В приміщеннях, пішохідні, автобусні, комбіновані.
2. Об'єкти екскурсії. Маршрут екскурсії.
3. Вибір тематики екскурсії. Наповнення екскурсії.

Рекомендована література

1. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
2. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. – К.: Знання, 2008.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / За ред. Зеновія Мазурика; Пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянґ, В. Лозинського. – К.: Літопис, 2005.
4. Перепелиця Н.В., Сліпченко Т.В. «Реалізація методико-педагогічної ідеї «Живий музей» у закладі позашкільної освіти. Навчально-методичний посібник., Суми 2018

Інтернет ресурси.

1. Освітні проєкти Музею становлення української нації.
<https://www.museumsun.org/education/>
2. Екскурсія у віртуальній реальності Хрещатик 1913 року.
<https://creativity.ua/life-and-culture/dovoiennyi-khreshchatyk-1913-roku-ekskursiia-u-virtualnii-realnosti/>

Семінарське заняття 9.

Екскурсовод – як фахівець освітньої діяльності музею. (2 год.)

1. Кваліфікаційні вимоги до екскурсовода.
2. Знання і навички екскурсовода необхідні для реалізації освітньої програми музею.
3. Моторні прийоми під час проведення екскурсій.

Рекомендована література

1. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
2. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. – К.: Знання, 2008.

3. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / За ред. Зеновія Мазурика; Пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянґ, В. Лозинського. – К.: Літопис, 2005.
4. Перепелиця Н.В., Сліпченко Т.В. «Реалізація методико-педагогічної ідеї «Живий музей» у закладі позашкільної освіти. Навчально-методичний посібник., Суми 2018

Інтернет ресурси.

1. Освітні проекти Музею становлення української нації.
<https://www.museumsun.org/education/>
2. Екскурсія у віртуальній реальності Хрещатик 1913 року.
<https://creativity.ua/life-and-culture/dovoiennyi-khreshchatyk-1913-roku-ekskursiia-u-virtualnii-realnosti/>

Семінарське заняття 10.

Новітні технології на службі освітніх програм музеїв.

(2 год.)

1. Віртуальна та доповнена реальності як компоненти музейної освітньої діяльності.
2. Веб-сайти музеїв, мобільні додатки, цифрові платформи у контексті освітніх програм.
3. Інтерактивні музейні експонати.

Рекомендована література

1. Белікова М. В. Запровадження інноваційних технологій в музеях України. Наукові праці Запорізького національного університету. 2015.
2. Северин В.Д. Дизайн сучасної музейної експозиції в контексті розвитку сучасних інноваційних технологій. Харків. – 2015.
3. Головач О.П. Сучасні педагогічні технології: віртуальний музей. Вісник Житомирського державного педагогічного університету. Вип. 6 (78).

Інтернет ресурси

1. Віртуальний музей як освітня технологія.
<https://repository.sspu.edu.ua/items/684439c2-bd81-4938-b99d-37d9b78b2b4e>
2. Віртуальні екскурсії музеями України і світу.
<https://nibu.kyiv.ua/virttour/museum/>
3. VR музей – інновації для збереження історичної спадщини.
<https://mcsc.gov.ua/news/vr-muzej-innovacziyi-dlya-zberezhennya-kulturnoyi-spadshhyny/>

Семінарське заняття 11.
Екскурсія на тему розкриття топонімії (гідронімії) місцевостей.
(2 год.)

На цьому семінарському занятті здобувачі освіти розробляють і демонструють свою власну екскурсію будь-якою реальною місцевістю. Задача екскурсії – розкрити походження та історію назв, які зустрічаються на маршруті.

Семінарське заняття 12.
Термінологія необхідна для проведення освітніх екскурсій в архітектурних заповідниках.
(4 год.)

1. Античне мистецтво та архітектура.
2. Середньовічне мистецтво.
3. Доба Відродження.
4. Бароко.
5. Класицизм та романтизм.
6. Ретроспективізм, еkleктика та модерн кінця XIX – початку XX ст.
7. Конструктивізм, бау-хауз, ар-деко.
8. Тоталітарний стилістика 1930-х – 1950-х років.

Рекомендована література

1. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. 2021
2. Ежен-Еммануель Віолле-ле-Дюк. Енциклопедія готичної архітектури.
3. Еко Умберто. Епоха Відродження. 2020
4. Клименюк Т.М. Історія архітектури середньовіччя і нового часу. 2023
5. Макаров А. Світло українського бароко. 1994.

Інтернет ресурси.

1. Архітектура класицизму в Україні.
<https://nerukhomi.ua/ukr/news/lajfhaki/arhitektura-klasitsizmu-v-ukraini.htm>
2. Минуле, теперішнє і майбутнє архітектури України.
<https://www.ukrainer.net/ukrainska-arkhitektura/>
3. Історія української культури.
<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=973>

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі бліц-опитування на лекціях, оцінювання рефератів, модульних контрольних робіт.

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю. Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 6 балів;
- тема розкрита неповно 4-5 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 3 бали;
- розкритий лише окремий аспект 2 бали.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться контрольні роботи у формі тестування. Тестування містить 6 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал.

ПИТАННЯ НА ІСПИТ

Форма проведення іспиту – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей.

Оцінюються такі результати навчання студента: знати історію освітньої діяльності музеїв України та світу, вміти визначати особливості та різні складові цієї діяльності.

Питання на іспит:

1. Дайте визначення терміну «Музейна педагогіка»
2. Суть і специфіка музейної екскурсії
3. В чому полягає відмінність і схожість між музейною лекцією та екскурсією?
4. Що таке музейна консультація?
5. Об'єкти екскурсійного показу
6. Науково-допоміжний матеріал екскурсовода під час екскурсії
7. Класифікації екскурсій
8. Етапи підготовки музейної екскурсії
9. Вибір тривалості екскурсії
10. Екскурсійна розповідь – форми і методи
11. Бесіда в процесі екскурсії
12. Моторні прийоми під час екскурсії
13. Підготовка і проведення комплексної екскурсії
14. Основні принципи майстерності екскурсовода
15. Які існують методи вдосконалення музейної екскурсії?
16. Базові форми культурно-освітньої діяльності музеїв
17. Перспективний план роботи музею
18. Роль музейної експозиції в освітній діяльності
19. Маркетинг у музейній справі
20. Музейний менеджмент
21. Музейний фандрайзинг
22. Новітні технології на службі освітньої роботи музеїв
23. Друковані видання музеїв
24. Історія становлення музейництва в Україні у XIX -XX ст.
25. Освітня діяльність Українського музею в Нью-Йорку
26. Освітня діяльність Музею історії міста Києва
27. Освітня робота одного з європейських чи американських музеїв на вибір
28. Освітня діяльність одного з українських музеїв на вибір

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Белікова М. В. Запровадження інноваційних технологій в музеях України. Наукові праці Запорізького національного університету. 2015.
2. Белофастова Т.Ю. Педагогічні засади діяльності музею як соціально-культурного центру: Автореф. дис. – К., 2003. – 20 с.
3. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
4. Буравченков А. А. Культура і туризм: взаємодія і збагачення. – К.: Українська культура, 1999.
5. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / За ред. Зеновія Мазурика; Пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянґ, В. Лозинського. – К.: Літопис, 2005.
6. Гончарова О., Ольговський С., Пустовалов С. Вступ до музеєзнавства та пам'яткознавства - К. Ліра-К, 2019
7. Карсим І.А. Культурно-освітня діяльність музеїв. Навчальний посібник – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Історичний факультет, кафедра археології та музеєзнавства, 2006
8. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. – К.: Знання, 2008.
9. Мезенцева Г. Г. Музеєзнавство (на матеріалах музеїв УРСР) / За ред. С. М. Чайковського. – К.: Вища школа, 1980.
10. Музеї України: Довідник / Міністерство культури і мистецтв України. – К.: Задруга, 1999.
11. Музей та соціум: діалог, взаємообмін, формування ідентичності Дніпро. – 2024.
12. Музейна педагогіка в науковій роботі. Матеріали II-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції – К., Національна академія педнаук України, Національна академія мистецтв України, Національний центр «Мала академія наук України», 2020.
13. Музейна справа та музейна політика в Україні XX століття. – К.: Златограф, 2004.
14. Перепелиця Н.В., Сліпченко Т.В. «Реалізація методико-педагогічної ідеї «Живий музей» у закладі позашкільної освіти. Навчально-методичний посібник., Суми 2018
15. Про музеї та музейну справу: ЗУ від 29 червня 1995 р. // Відомості ВР України. – 1995. – № 25. – Ст. 191.
16. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004.
17. French Y. The Handbook of Public Relations for Museum, Galleries, Historic Houses, the Visual Arts and Heritage Attractions. – New York: Museum Developmebt Co., 1991.
18. Swarbrooke J. The development and Management of Visitor Attractions. – Oxford: Butterworth-Heinemann, 1995.

